Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

13. listopada 2016.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću – Uredba (EZ) br. 2201/2003 – Članak 1. stavak 1. točka (a) – Materijalno područje primjene – Tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova – Članak 3. stavak 1. – Nadležnost sudova države članice boravišta ‚stranke koja pokreće postupak' – Doseg"

U predmetu C-294/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Apelacyjny w Warszawie (Žalbeni sud u Varšavi, Poljska), odlukom od 20. ožujka 2015., koju je Sud zaprimio 17. lipnja 2015., u postupku

Edyta Mikołajczyk

protiv

Marie Louise Czarnecke,

Stefana Czarneckog,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader (izvjestiteljica) i E. Jarašiūnas, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Wathelet,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

— za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Pucciariella, *avvocato dello Stato*,

— za Europsku komisiju, M. Wilderspin i A. Stobiecka-Kuik, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 26. svibnja 2016.,

* Jezik postupka: poljski

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1. točke (a) i članka 3. stavka 1. točke (a) pete i šeste alineje Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Edyte Mikołajczyk, s jedne strane, i Stefana Czarneckog, preminulog, kojeg u glavnom postupku zastupa skrbnik, i Marie Louise Czarnecke, s druge strane, u pogledu zahtjeva za poništaj braka koji su sklopili potonji.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uvodne izjave 1. i 8. Uredbe br. 2201/2003 glase:

„(1) Europska zajednica postavila si je za cilj uspostavu područja slobode, sigurnosti i pravde u kojemu je osigurano slobodno kretanje osoba. U tu svrhu, Zajednica donosi, između ostaloga, mjere u području pravosudne suradnje u građanskim stvarima koje su potrebne za ispravno djelovanje unutarnjega tržišta.

[...]

(8) Kad je riječ o sudskim odlukama o razvodu braka, zakonskoj rastavi ili poništaju braka, ova bi se Uredba trebala primjenjivati samo na raskid bračne veze i ne bi se trebala baviti pitanjima kao što su razlozi razvoda, posljedice braka na imovinska pitanja ili bilo koje druge pomoćne mjere.”

4 U skladu s člankom 1. te uredbe:

„1. Ova se Uredba primjenjuje, bez obzira na prirodu suda, u građanskim stvarima koje se odnose na:

(a) razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka;

[...]

3. Ova se Uredba ne primjenjuje na:

(a) utvrđivanje ili osporavanje veze između roditelja i djeteta;

(b) odluke o posvajanju, pripremne mjere za posvajanje ili poništavanje ili pobijanje posvajanja;

(c) ime i prezime djeteta;

(d) emancipaciju;

(e) obveze uzdržavanja;

(f) određivanje upravitelja imovinom ili nasljeđivanje;

(g) mjere poduzete kao rezultat kaznenih djela koja su počinila djeca.”

5 Članak 3. stavak 1. navedene uredbe propisuje:

„U predmetima koji se odnose na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka, nadležni su sudovi država članica

(a) na čijem području:

— bračni drugovi imaju uobičajeno boravište, ili

— su bračni drugovi imali zadnje uobičajeno boravište, ako jedan od njih i dalje ima isto boravište, ili

— protustranka ima uobičajeno boravište, ili

— u slučaju zajedničkog prijedloga za pokretanje postupka, ima uobičajeno boravište bilo koji od bračnih drugova, ili

— stranka koja pokreće postupak ima uobičajeno boravište, ako je on ili ona tamo imao boravište najmanje godinu dana prije pokretanja postupka, ili

— stranka koja pokreće postupak ima uobičajeno boravište, ako je on ili ona tamo imao boravište najmanje šest mjeseci prije pokretanja postupka, a on ili ona je bio državljanin države članice o kojoj je riječ ili, u slučaju da je riječ o Velikoj Britaniji ili Irskoj, tamo imao svoj ‚domicile’;

[...]”

6 Članak 17. te uredbe, naslovljen „Razmatranje nadležnosti”, propisuje:

„Ako je pokrenut postupak pred sudom države članice u predmetu za koji taj sud nije nadležan prema odredbama ove Uredbe, nego je za njega nadležan sud druge države članice, taj sud se, po službenoj dužnosti, proglašava nenadležnim.”

Poljsko pravo

7 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je, u skladu s člankom 13. stavkom 1. Kodeksa rodzinny i opiekuńczy (Zakon od 25. veljače 1964. o Zakoniku o obitelji i skrbništvu) (Dz. U. br. 9, stavka 59, kako je izmijenjen), brak zabranjen svakoj osobi koja je i dalje vezana prethodnim brakom.

8 Članak 13. stavak 2. tog zakonika propisuje da poništaj braka zbog toga što je jedan od bračnih drugova i dalje vezan ranije sklopljenim brakom može zatražiti svaka osoba koja za to ima pravni interes.

9 U skladu s člankom 13. stavkom 3. tog zakonika, brak se ne može poništiti zbog toga što je jedan od bračnih drugova i dalje vezan ranije sklopljenim brakom ako je ranija bračna veza bila raskinuta ili poništena, osim ako je raskid posljedica smrti osobe koja je ponovno sklopila brak, iako je i dalje bila vezana ranije sklopljenim brakom.

10 U skladu s člankom 1099. Kodeksa postępowania cywilnego (Zakon od 17. studenoga 1964. o Zakoniku o građanskom postupku, Dz. U. br. 43, stavka 296, kako je izmijenjen), sud pred kojim se vodi postupak u svakom stadiju postupka po službenoj dužnosti ispituje pitanje nenadležnosti nacionalnih sudova i u slučaju nenadležnosti proglašava zahtjev nedopuštenim. Nenadležnost nacionalnih sudova razlog je za ništavost postupka.

Činjenice u glavnom postupku i prethodna pitanja

11 E. Mikołajczyk podnijela je 20. studenoga 2012. Sądu Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi, Poljska) tužbu za poništaj braka S. Czarneckog i Marie Louise Czarnecke, rođene Cuenin, koji je sklopljen 4. srpnja 1956. u Parizu (Francuska). U njoj je navela da je oporučna nasljednica Zdzisławe Czarnecke, prve supruge S. Czarneckog, koja je preminula 15. lipnja 1999.

12 Prema E. Mikołajczyk, brak S. Czarneckog i Zdzisławe Czarnecke, sklopljen 13. srpnja 1937. u Poznanju (Poljska), još je postojao u trenutku sklapanja braka između S. Czarneckog i Marie Louise Czarnecke, tako da je potonji brak bio bigamni odnos i zbog toga je trebao biti poništen.

13 Marie Louise Czarnecka zahtijevala je proglašenje nedopuštenosti tužbe za poništaj braka zbog nenadležnosti poljskih sudova. Prema njezinu mišljenju, tu je tužbu, u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) drugom i trećom alinejom Uredbe br. 2201/2003, trebalo podnijeti ili sudu države članice zadnjeg uobičajenog boravišta bračnih drugova, ako jedan od njih i dalje ima isto boravište, ili sudu države u kojoj protustranka ima uobičajeno boravište, tj. u obama slučajevima francuskom sudu. Skrbnik koji zastupa S. Czarneckog u glavnom postupku, koji je preminuo 3. ožujka 1971. u Francuskoj, pridružio se zahtjevima Marie Louise Czarnecke.

14 Rješenjem od 9. rujna 2013., koje je postalo konačno zbog neosporavanja stranaka, Sąd Okręgowy w Warszawie (Okružni sud u Varšavi) odbio je taj prigovor nenadležnosti smatrajući, na temelju članka 3. stavka 1. točke (a) pete alineje Uredbe br. 2201/2003, da je nadležan za odlučivanje o tužbi za poništaj braka.

15 U meritumu taj je sud presudom od 13. veljače 2014. odbio tu tužbu kao neosnovanu, uz obrazloženje da tužiteljica nije dokazala da je prvi brak S. Czarneckog i dalje postojao u trenutku sklapanja braka između potonjeg i Marie Louise Czarnecke jer su činjenice koje je utvrdio taj sud, naprotiv, dovele do utvrđenja da je taj prvi brak raskinut razvodom 29. svibnja 1940.

16 E. Mikołajczyk protiv te presude podnijela je žalbu Sądu Apelacyjny w Warszawie (Žalbeni sud u Varšavi), sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku.

17 Taj sud smatra da je na temelju članka 17. Uredbe br. 2201/2003 i članka 1099. Zakonika o građanskom postupku dužan po službenoj dužnosti ispitati pitanje svoje međunarodne nadležnosti za odlučivanje u glavnom postupku, bez obzira na činjenicu da se prvostupanjski sud već izjasnio o tome.

18 U tom smislu taj sud iznosi dvojbe o tumačenju, među ostalim, članaka 1. i 3. Uredbe br. 2201/2003 i traži pojašnjenja o materijalnom području primjene te uredbe. On se tako pita, kao prvo, je li tužba za poništaj braka koja je podnesena nakon smrti jednog od bračnih drugova obuhvaćena tom uredbom. On u tom kontekstu primjećuje da je potonja stavila izvan snage Uredbu Vijeća (EZ) br. 1347/2000 od 29. svibnja 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim stvarima i stvarima koje se odnose na roditeljsku odgovornost za zajedničku djecu (SL 2000., L 160, str. 19.), sadržaj koje je velikim dijelom preuzet iz Konvencije o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim stvarima, izrađene na temelju Akta Vijeća od 28. svibnja 1998. (SL 1998., C 221, str. 2.). Međutim, u eksplanatornom izvještaju uz tu konvenciju, koji je izradila Alegria Borrás i koji je

potvrdilo Vijeće (SL 1998., C 221, str. 27.), precizirano je da su iz njezina područja primjene isključeni postupci o ispitivanju valjanosti braka na temelju zahtjeva za poništaj koji je podnesen nakon smrti jednog ili obaju bračnih drugova.

19 I dalje u pogledu područja primjene Uredbe br. 2201/2003 i u slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, taj se sud pita, kao drugo, je li tužba za poništaj braka koju podnese osoba koja nije jedan od bračnih drugova obuhvaćena tom uredbom.

20 Ako bi odgovor na to drugo pitanje bio potvrdan, sud koji je uputio zahtjev želi dobiti pojašnjenja o tome može li se nadležnost sudova države članice za odlučivanje o tužbi za poništaj braka koju je podnijela treća osoba zasnivati na temeljima nadležnosti iz članka 3. stavka 1. točke (a) pete i šeste alineje Uredbe br. 2201/2003, tako da se sudovi države članice u kojoj je uobičajeno boravište te treće osobe mogu proglasiti nadležnima a da tako ne postoji veza između suda pred kojim je pokrenut postupak i mjesta uobičajenog boravišta bračnih drugova ili jednoga od njih.

21 U tim je okolnostima Sąd Apelacyjny w Warszawie (Žalbeni sud u Varšavi) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Potpadaju li postupci o poništaju braka nakon smrti jednog od bračnih drugova u područje primjene Uredbe br. 2201/2003?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: obuhvaća li područje primjene gore navedene uredbe i postupke o poništaju braka koje pokreće osoba koja nije jedan od bračnih drugova?

3. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje: može li se nadležnost suda u postupcima o poništaju braka koje pokreće osoba koja nije jedan od bračnih drugova zasnivati na temeljima navedenima u članku 3. stavku 1. točki (a) petoj i šestoj alineji Uredbe br. 2201/2003?”

O prethodnim pitanjima

Prvo i drugo pitanje

22 Svojim prvim i drugim pitanjem, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita je li tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 2201/2003.

23 U skladu s člankom 1. stavkom 1. točkom (a) Uredbe br. 2201/2003, ona se primjenjuje, bez obzira na prirodu suda, u građanskim stvarima koje se odnose na razvod, zakonsku rastavu i poništaj braka.

24 Kako bi se utvrdilo ulazi li zahtjev u područje primjene te uredbe, potrebno je usredotočiti se na njegov predmet (presuda od 21. listopada 2015., Gogova, C-215/15, EU:C:2015:710, t. 28. i navedena sudska praksa). U ovom slučaju iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je sudu koji je uputio zahtjev podnesen zahtjev za poništaj braka sklopljenog 4. srpnja 1956. u Parizu između Marie Louise Czarnecke i S. Czarneckog, pri čemu je taj zahtjev obrazložen navodnim postojanjem ranijeg braka sklopljenog između potonjeg i Zdzisławe Czarnecke. Ta tužba stoga načelno ima za cilj „poništaj braka” u smislu članka 1. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003.

25 Međutim, sud koji je uputio zahtjev nije siguran ulazi li takva tužba u područje primjene te uredbe jer ju je podnijela treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova.

26 U tom smislu iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da pri tumačenju odredbe prava Unije u obzir treba uzeti ne samo njezin tekst nego i njezin kontekst te ciljeve propisa kojeg je dio (presude od 19. rujna 2013., van Buggenhout i van de Mierop, C-251/12, EU:C:2013:566, t. 26. i od 26. ožujka 2015., Litaksa, C-556/13, EU:C:2015:202, t. 23.).

27 Što se tiče, kao prvo, teksta članka 1. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003, valja primijetiti da ta odredba među područjima koja ulaze u područje primjene te uredbe navodi, među ostalim, poništaj braka a da ne pravi razlikovanje s obzirom na datum podnošenja takve tužbe u odnosu na smrt jednog od bračnih drugova ili s obzirom na identitet osobe koja je nositelj prava podnošenja takve tužbe sudu. Prema tome, ako se uzima u obzir samo tekst te odredbe, čini se da tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova treba biti obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 2201/2003.

28 Takvo tumačenje članka 1. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003, kao drugo, potvrđeno je kontekstom u kojem se nalazi ta odredba.

29 U tom smislu valja podsjetiti na to da članak 1. stavak 3. Uredbe br. 2201/2003 taksativno nabraja područja koja su isključena iz područja primjene te uredbe, među kojima su, među ostalim, obveze uzdržavanja te određivanje upravitelja imovinom i nasljeđivanje. Uvodna izjava 8. te uredbe u istom smislu pojašnjava da bi se ona trebala primjenjivati samo na raskid bračne veze i da se ne bi trebala baviti pitanjima kao što su posljedice braka na imovinska pitanja.

30 Dakle, tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova nije među područjima koja su isključena iz područja primjene te uredbe, nabrojenima u njezinu članku 1. stavku 3.

31 Nadalje, iako je točno da je, prema navodima suda koji je uputio zahtjev, aktivna procesna legitimacija E. Mikołajczyk u glavnom postupku povezana s njezinim svojstvom oporučne nasljednice Zdzisławe Czarnecke, taj sud pojašnjava da se taj spor ipak odnosi samo na pitanje poništaja braka sklopljenog između Marie Louise Czarnecke i S. Czarneckog te da stoga ne može biti obuhvaćen iznimkom iz članka 1. stavka 3. točke (f) Uredbe br. 2201/2003, koja se odnosi na određivanje upravitelja imovinom i nasljeđivanje.

32 Kao treće, tumačenje članka 1. stavka 1. točke (a) Uredbe br. 2201/2003 prema kojem je tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova obuhvaćena područjem primjene te uredbe također je potvrđeno ciljem koji ona postavlja.

33 U tom smislu valja navesti da, kao što to proizlazi iz njezine uvodne izjave 1., Uredba br. 2201/2003 pridonosi uspostavi područja slobode, sigurnosti i pravde u kojem je osigurano slobodno kretanje osoba. U tu svrhu ta uredba u poglavljima II. i III. utvrđuje, među ostalim, pravila koja uređuju nadležnost te priznavanje i izvršenje sudskih odluka u području raskida bračne veze, pri čemu ta pravila imaju za cilj osigurati pravnu sigurnost (presuda od 16. srpnja 2009., Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, t. 47. i 48.).

34 Međutim, isključiti tužbu poput one u glavnom postupku iz područja primjene Uredbe br. 2201/2003 značilo bi nepoštovanje tog cilja jer bi takvo isključenje povećalo pravnu nesigurnost zbog nepostojanja ujednačenog regulatornog okvira u tom području, i to tim više što Uredba (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL 2012., L 201, str. 107.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 296.) ne obuhvaća ni pitanja u vezi sa statusom fizičkih osoba ni obiteljske odnose.

35 Nadalje, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 27. svojeg mišljenja, činjenica da se tužba za poništaj u glavnom postupku odnosi na brak koji je već prestao smrću jednog od bračnih drugova ne znači da taj postupak ne potpada pod područje primjene Uredbe br. 2201/2003. Naime, nije isključeno da osoba može imati interes za poništaj braka čak i nakon smrti jednog od bračnih drugova.

36 Iako takav interes treba ocijeniti s obzirom na primjenjiv nacionalni propis, ne postoji, naprotiv, nikakav razlog da se trećoj osobi koja je tužbu za poništaj braka podnijela nakon smrti jednog od bračnih drugova uskrati korištenje ujednačenim kolizijskim pravilima predviđenima Uredbom br. 2201/2003.

37 S obzirom na prethodno navedeno, na prvo i drugo prethodno pitanje valja odgovoriti tako da članak 1. stavak 1. točku (a) Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti na način da je tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 2201/2003.

Treće pitanje

38 Trećim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. točku (a) petu i šestu alineju Uredbe br. 2201/2003 tumačiti na način da se osoba koja nije jedan od bračnih drugova, a koja podnese tužbu za poništaj braka, može pozvati na temelje nadležnosti predviđene tim odredbama.

39 Sud koji je uputio zahtjev dvoji o odgovoru koji treba dati na to pitanje jer bi, u slučaju potvrdnog odgovora, o tužbi za poništaj braka koju podnese treća osoba mogao odlučivati sud koji nema nikakvu vezu s mjestom uobičajenog boravišta bračnih drugova ili jednoga od njih.

40 U tom smislu valja navesti da članak 3. Uredbe br. 2201/2003 utvrđuje opće kriterije za nadležnost za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka. Ti objektivni, nekumulativni i isključivi kriteriji odgovaraju na potrebu pravnog uređenja prilagođenog posebnim potrebama sporova u području raskida bračne veze.

41 Iako članak 3. stavak 1. točka (a) prva do četvrta alineja Uredbe br. 2201/2003 izričito navodi kriterije uobičajenog boravišta bračnih drugova i protustranke, članak 3. stavak 1. točka (a) peta alineja i članak 3. stavak 1. točka (a) šesta alineja te uredbe dopuštaju primjenu pravila o nadležnosti *forum actoris*.

42 Naime, potonje odredbe pod određenim uvjetima sudovima država članica na čijem se području nalazi uobičajeno boravište stranke koja pokreće postupak priznaju nadležnost za odlučivanju o raskidu bračne veze. Tako članak 3. stavak 1. točka (a) peta alineja Uredbe br. 2201/2003 propisuje takvu nadležnost ako je stranka koja pokreće postupak ondje imala boravište najmanje godinu dana prije pokretanja postupka, dok članak 3. stavak 1. točka (a) šesta alineja te uredbe predviđa tu nadležnost i ako je stranka koja pokreće postupak ondje imala boravište najmanje šest mjeseci prije pokretanja postupka, a ona je bila državljanin te države članice ili je, u određenim slučajevima, ondje imala svoj „domicile”.

43 U tim je okolnostima, radi odgovaranja na pitanje suda koji je uputio zahtjev, potrebno utvrditi točan opseg pojma „stranka koja pokreće postupak” u smislu tih odredaba, kako bi se utvrdilo je li on ograničen na bračne drugove ili obuhvaća i treće osobe.

44 Prema ustaljenoj praksi Suda, iz zahtjeva za ujednačenu primjenu prava Unije kao i načela jednakosti proizlazi da pojmovi iz odredbe prava Unije koja ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica radi utvrđivanja svojeg smisla i dosega trebaju u cijeloj Uniji imati autonomno i

ujednačeno tumačenje, koje treba dati uzimajući u obzir kontekst odredbe i cilj predmetnog propisa (vidjeti u tom smislu presude od 2. travnja 2009., A, C-523/07, EU:C:2009:225, t. 34. i od 16. srpnja 2009., Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, t. 38.).

45 Budući da članak 3. stavak 1. točka (a) peta i šesta alineja Uredbe br. 2201/2003 ne sadržava nikakvo izričito upućivanje na pravo država članica radi određivanja opsega pojma „stranka koja pokreće postupak”, ono se mora izvršiti s obzirom na kontekst tih odredaba i na cilj te uredbe.

46 Što se tiče konteksta u kojem se nalazi članak 3. stavak 1. točka (a) peta i šesta alineja Uredbe br. 2201/2003, iz sudske prakse Suda proizlazi da taj članak predviđa više temelja nadležnosti, među kojima nije određena hijerarhija pa su svi objektivni kriteriji u tom članku alternativni (vidjeti u tom smislu presudu od 16. srpnja 2009., Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, t. 48.).

47 Iz toga slijedi da sustav raspodjele nadležnosti uspostavljen Uredbom br. 2201/2003 u području raskida bračne veze nema za cilj isključiti višestruke nadležnosti. Nasuprot tomu, istodobno postojanje nekoliko nadležnih sudova, a da među njima nije određena hijerarhija, izričito je predviđeno (presuda od 16. srpnja 2009., Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, t. 49.).

48 Što se tiče kriterija nabrojenih u članku 3. stavku 1. točki (a) te uredbe, Sud je presudio da se oni temelje na različitim aspektima uobičajenog boravišta bračnih drugova (presuda od 16. srpnja 2009., Hadadi, C-168/08, EU:C:2009:474, t. 50.).

49 Iz prethodno navedenog proizlazi da su pravila o nadležnosti koja su uspostavljena člankom 3. Uredbe br. 2201/2003, uključujući ona predviđena u stavku 1. točki (a) petoj i šestoj alineji tog članka, osmišljena radi očuvanja interesa bračnih drugova.

50 Takvo tumačenje također odgovara cilju koji postavlja ta uredba jer je ona uspostavila fleksibilna kolizijska pravila kako bi se uzela u obzir mobilnost osoba i također zaštitila prava supružnika koji je napustio zemlju zajedničkog uobičajenog boravišta, jamčeći pritom postojanje stvarne veze između zainteresirane osobe i države članice koja provodi nadležnost (vidjeti u tom smislu presudu od 29. studenoga 2007., Sundelind Lopez, C-68/07, EU:C:2007:740, t. 26.).

51 Iz toga slijedi da, iako je tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 2201/2003, ta treća osoba mora ostati vezana pravilima o nadležnosti utvrđenima u korist supružnika. To tumačenje usto trećoj osobi ne uskraćuje pristup sudu jer se može pozvati na druge temelje nadležnosti predviđene člankom 3. te uredbe.

52 Zbog toga pojam „stranka koja pokreće postupak” u smislu članka 3. stavka 1. točke (a) pete i šeste alineje Uredbe br. 2201/2003 ne obuhvaća druge osobe koje nisu bračni drugovi.

53 S obzirom na prethodno navedeno, na treće prethodno pitanje valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 1. točku (a) petu i šestu alineju Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti na način da se osoba koja nije jedan od bračnih drugova, a koja podnese tužbu za poništaj braka, ne može pozvati na temelje nadležnosti predviđene tim odredbama.

Troškovi

54 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) odlučuje:

1. **Članak 1. stavak 1. točku (a) Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000, treba tumačiti na način da je tužba za poništaj braka koju podnese treća osoba nakon smrti jednog od bračnih drugova obuhvaćena područjem primjene Uredbe br. 2201/2003.**

2. **Članak 3. stavak 1. točku (a) petu i šestu alineju Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti na način da se osoba koja nije jedan od bračnih drugova, a koja podnese tužbu za poništaj braka, ne može pozvati na temelje nadležnosti predviđene tim odredbama.**

Potpisi